

Terug naar een veilige klas

De afgelopen periode is voor onderwijsprofessionals erg onzeker geweest. Een tijd waarin docenten op creatieve wijze hebben gewerkt aan de manier van lesgeven en het contact met, en monitoring van, hun leerlingen. Vooral dit laatste bleek niet altijd makkelijk. We weten uit onderzoek hoe bepalend het emotionele welzijn van jongeren is voor het leren. Dat vraagt, zeker nu, bij het hervatten van klassikaal onderwijs hernieuwde aandacht.

DOOR LYNN LOUWE

Met de eerste schooldag op komst of al achter de rug, is het belangrijk om de stand van zaken te inventariseren. Naast een mogelijke leerachterstand kunnen de coronamaatregelen ook het welbevinden van leerlingen (en hun ouders) hebben aangetast. Als docent zet u zich in om de schoolomgeving van uw leerlingen veilig te houden. Het sociale contact is hierin cruciaal. Door structuur en veiligheid te bieden, speelt u als docent een belangrijke rol bij het herstelproces van jongeren.

Samen (ver)werken

Veel docenten hadden tijdens het afstandsleren goed contact met ouders, maar dit is niet bij iedereen het geval geweest. Dat betekent dat er niet in alle gevallen zicht is op hoe het de jongeren thuis is vergaan. Misschien hadden leerlingen last van onveilige thuissituaties en ervoeren zij stress door economische onzekerheid of door het delen van krappe ruimtes. Deel uw zorgen hierover met collega's. Samen met uw team kunt u werken aan de sociale veiligheid op school; voor, tijdens en na die eerste schooldag.

Niet alleen de jongeren hebben een emotionele klap gehad in de afgelopen maanden. Ook voor ouders en docenten was dit een zware periode. Na een tijd waarin u en uw collega's op een ongebruikelijke manier uit elkaar zijn geweest, is het belangrijk om doelbewust bij een paar dingen stil te staan om samen een goede start te maken.

Begin met het zorgen voor een fijne sfeer met uw collega's. Creëer tijd en ruimte om vertrouwd met elkaar te lachen of frustraties te delen. Deel met elkaar wat u de afgelopen tijd heeft geleerd. Het zijn ook de contacten met leerlingen die plotseling op een andere manier waardevol waren. Zoals een docent schreef: *"Ik denk dat ik meer dan ooit geleerd heb om leerlingen niet beschuldigend ter verantwoording te roepen, maar door te vragen waarom iets nog niet af is"*.

Binnen het team kan het contact soms warmer geweest zijn dan anders, en andere keren was er juist meer irritatie. Neem er de tijd voor om dat te bespreken. Welke gewoontes houdt u als team vast en wat laat u los? Sta stil bij wat u van elkaar nodig heeft; hierbij is het belangrijk dat iedereen zijn behoeften kan uiten. Ook daar moet ruimte voor zijn.

Een beginritueel kan veel betekenen voor een gevoel van saamhorigheid. Het zorgt voor gezamenlijke kracht om met bezorgdheid om te kunnen gaan en onderlinge banden te herstellen. Bedenk samen wat passend is.

Het kan zijn dat u te maken heeft met een persoonlijk verlies, of dat de pandemie een eerdere verlieservaring naar boven brengt. Zeker in dat geval vraagt het iets extra's om betrokken te zijn bij de ondersteuning van uw leerlingen. Het is belangrijk dat u goed voor uzelf zorgt en daarbij eventueel om hulp vraagt. Let op of u deze behoefte herkent onder collega's of leerlingen.

Moeite met de terugkeer

In deze tijd moeten we ook aandacht hebben voor leerlingen die niet blij zullen zijn met de terugkeer naar school, omdat zij zich daar onveilig voelen. Denk bijvoorbeeld aan leerlingen die gepest of buitengesloten worden.

Soms was deze onveiligheid voor het afstandsleren al bekend, maar ongetwijfeld was er ook onzichtbaar leed. Juist nu is het noodzakelijk om de terugkeer voor deze kwetsbare leerlingen goed voor te bereiden. Hier ligt een belangrijke rol voor de vertrouwenspersoon. Vanuit de preventieve taak kan deze de mentoren en docenten adviseren hoe aandacht te besteden aan dit probleem. De erkenning van onzichtbaar leed kan voor een leerling voldoende zijn om hulp te zoeken, ook voor kinderen die door een lastige thuissituatie blij zijn weer naar school te mogen.

Let vooral op leerlingen die aan directe gevolgen van deze crisis zijn blootgesteld. Gedragsveranderingen als gevolg van de gebeurtenis kunnen langdurig zijn en verergeren of terugkeren als deze leerlingen hieraan herinnerd worden. Houd er rekening mee dat dit kan gebeuren en denk vooraf na over welke hulp en middelen op uw school beschikbaar zijn voor de leerlingen, mocht dit nodig zijn. En bedenk dat in sommige gevallen externe ondersteuning nodig is, voor zowel leerlingen als medewerkers.

Omgaan met emotie

De opstart van het onderwijs doet een beroep op de professionele kwaliteiten van docenten. Vertrouw hierin op de kunde en ervaring van uzelf en collega's. Hoewel de veerkracht van leerlingen niet te onderschatten is, hebben zij veel baat bij een goed voorbeeld. Leerlingen reageren gedeeltelijk op wat ze zien van de volwassenen om hen heen. Wanneer u kalm en zelfverzekerd

met deze uitzonderlijke gebeurtenis omgaat, dan biedt u uw leerlingen de beste ondersteuning. Vervolgens kunt u werken aan de verwerking van eventuele verliezen en de gevolgen van het afstandsonderwijs.

Welke stappen kunt u nemen om uw leerlingen te helpen om te gaan met alle onzekerheid en eventueel schokkende gebeurtenissen tijdens deze periode?

Praat met leerlingen over wat er is gebeurd op een afgestemde manier. Houd het simpel en passend voor de leeftijd. Of bied leerlingen een creatieve werkvorm als alternatief.

Moedig ze aan om hun zorgen te delen en vragen te stellen, en maak duidelijk bij wie ze aan kunnen kloppen voor steun. Dit geldt vooral als u zich zorgen maakt over het verwerkingsproces van de leerling. Hierbij is bekendheid met de interne zorgstructuur van belang; als de leerling liever met een ander dan de mentor praat dan moet dat mogelijk zijn.

Tijdens de periode van afstandsonderwijs kunnen leerlingen te maken gehad hebben met een tekort aan pedagogische of opvoedkundige ondersteuning. Maak tijd en ruimte om met hen de band weer te smeden.

Blijf stil staan bij bijzondere momenten, ook al kunnen deze niet op dezelfde manier gevierd worden. Maak van de afsluiting van het huidige schooljaar gerust een feestelijk moment.

Structuur aanbieden zorgt voor veiligheid. En veiligheid biedt gelegenheid voor emotionele verwerking.

Wat neemt u mee

In de afgelopen maanden zijn uitzonderlijke prestaties geleverd door onderwijsprofessionals. In de aanloop naar volgend schooljaar kunt u deze aanpassingen met uw collega's bespreken. Wellicht zijn er veranderingen door het afstandsonderwijs die u graag voort wilt zetten? Denk aan het contact met ouders, deze relatie kan in de afgelopen tijd een hele nieuwe ontwikkeling in zijn gegaan.

Contact

In de onzekere tijden waarin het onderwijs op school weer opstart, maar er van een normale situatie nog lang geen sprake is, is er bijzondere aandacht voor de pedagogische taak van leraren en het sociale contact met leerlingen. Wij wensen u veel succes met de uitzonderlijke uitdaging die voor u ligt en zijn voor advies en ondersteuning bereikbaar via de helpdesk van School & Veiligheid. U kunt op schooldagen tussen 9.00 en 16.00 uur bellen met 030 - 285 66 16. Ook kunt u een e-mail sturen naar helpdesk@schoolenveiligheid.nl. ●

► Lynn Louwe is adviseur sociaal veiligheidsbeleid bij de Stichting School & Veiligheid